

Слободяник І. О.,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
навчально-наукового інституту № 1
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри
кримінального права Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук
Симоненко Н. О.

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Поява інституту «кримінального проступку» поставила принципове питання щодо поняття та визначення його місця у вітчизняному кримінальному законодавстві.

З прийняттям Концепції реформування кримінальної юстиції, затвердженої Указом Президента України від 8 квітня 2008 р. № 311/2008, та набуттям чинності Кримінального процесуального кодексу України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI, у правовому полі з'явився новий вид діяння – кримінальний проступок, за вчинення якого передбачено притягнення особи до кримінальної відповідальності [3, 4].

З 1 липня в правовій системі України почав працювати інститут кримінальних проступків (КП). Цьому передувало прийняття в листопаді 2018 р. Закону України № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». У грудні 2019 р. до закону були внесені зміни і доповнення (закон України № 321-IX). Новостворений Закон спрямований на вдосконалення правового регулювання кримінального процесу з метою ефективного досудового розслідування кримінальних проступків та введення в дію спрощеного порядку розслідування. Цим Законом передбачено зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів [6].

Відповідно до ч. 2 ст. 12 КК України кримінальним проступком є передбачене цим Кодексом діяння (дія чи бездіяльність), за вчинення якого передбачене основне покарання у виді штрафу в розмірі не більше трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або інше покарання, не пов'язане з позбавленням волі. Основними завданнями поділу кримінального правопорушення на злочини та проступки є, зокрема, посилення правових гарантій додержання прав, свобод та інтересів людини та громадянина, оптимізація діяльності органів кримінальної юстиції в кримінальному провадженні та відокремлення кримінального проступку від суміжних категорій правопорушень.

Під проступком розуміється антисоціальна або шкідлива для суспільства дія, яка спрямована на знищення основ цивілізованого життя та порушує норми, які зафіксовано правовими кодексами держави. Отже,

основним критерієм розмежування злочину та кримінального проступку є суспільна небезпека, яка визначається об'єктом посягання, об'єктивною стороною, формою вини, суб'єктом кримінального правопорушення. До критеріїв відмежування злочину та кримінального проступку належить різна процесуальна форма досудового та судового розгляду матеріалів щодо цих діянь, різні суб'єкти процесуальної діяльності та різна міра кримінально-правової відповідальності.

Довгоочікувані зміни, які відбулися у чинному законодавстві, враховуючи європейський досвід щодо досудового розслідування кримінальних проступків, є, беззаперечно, позитивним моментом щодо спрощення процесу доказування у провадженнях про кримінальні проступки, адже вони відрізняються від загальних і дійсно покликані на прискорення процесу досудового розслідування кримінальних проступків. Ось чому ефективному дотриманню прав учасників кримінального провадження сприятиме застосування саме нових кримінальних процесуальних інститутів, включаючи спрощений порядок досудового розслідування у формі дізнання, доведеності вини особи, та винесення законного, обґрунтованого вироку суду у спрощені строки судового розгляду. Така законодавча ініціатива забезпечить не тільки швидкий, а й ефективний та якісний розгляд кримінальних проступків починаючи з 2020 р., а також сприятиме дотриманню процесуальних строків уповноваженими особами органів дізнання та судом і дасть можливість розвантажити слідчих та зосередити їхню увагу на розкритті та розслідуванні тяжких та особливо тяжких кримінальних правопорушень.

Не зважаючи на всі труднощі теоретико-правового, правозастосовного та соціального характеру, запровадження інституту кримінальних проступків в українську дійсність має стати черговим кроком на шляху побудови європейської системи кримінальної юстиції і новим важливим етапом на шляху створення громадянського суспільства, основними підґрунтями якого є соціальна справедливість і гуманістичні принципи.

Підсумовуючи, слід зазначити, що вивчення та дослідження кримінального проступку на сьогодні залишається одним із першочергових завдань науки кримінального права. Саме від того, як повно та точно будуть вивчені та досліджені всі питання, пов'язані із вивченням та дослідженням проступку, і буде залежати благополуччя нашої держави. Це також забезпечить швидке виявлення та притягнення до відповідальності осіб, винних у вчиненні кримінального проступку та виключить випадки притягнення до кримінальної відповідальності невинних осіб. На сьогодні наукове вчення про кримінальний проступок ще не повністю відображає всі особливості практичного застосування норм кримінального права. Однією з необхідних умов по вдосконаленню наукового вчення про кримінальний проступок є усунення всіх неточностей та протиріч у внутрішньому змісті кримінально-правових норм.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. № 254к/96-ВР : станом на 8 груд. 2011 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96%2D%E2%F0>.

2. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 25. – Ст. 131.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року (зі змінами і допов.) // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9-10. – Ст. 88.

4. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 лютого 2008 року «Про хід реформування системи кримінальної юстиції та правоохоронних органів» / Указ Президента України від 8 квітня 2008 р. №311/2008. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/311/2008>.

5. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо запровадження інституту кримінальних проступків : проект Закону України № 10126. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=4270.

6. Закон України № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2617-19#Text>.

Стеценко І. М.,

ад'юнкт відділу докторантури

та ад'юнктури Національної академії

внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРИДБАННЯ, ОТРИМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ЧИ ЗБУТ МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО КРИМІНАЛЬНО ПРОТИПРАВНИМ ШЛЯХОМ

Право – це сфера спільного дослідження юриспруденції та філософії, що є загальновідомим фактом, а тому найважливішим методологічним аспектом розвитку національного правознавства та правничої науки можна вважати правильне застосування філософських узагальнень, закономірностей суспільного розвитку для системи юридичних знань та відокремлення їх у системі світоглядної частини знань про право, його сутність та роль.

Специфіка кримінальної відповідальності за придбання, отримання, зберігання чи збут майна, одержаного кримінально протиправним шляхом зумовлена об'єктом злочинного посягання, оскільки відносини власності є предметом інтересу всіх, без винятку, категорій, груп і прошарків населення; це складний вузол